

СЯЛЯНСКАЯ

НІВА

Няхай жыве Беларускі Народ!

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:

ВІЛЬНЯ, ЗАВАЛЬНАЯ 6. (Wilno, Zawalna 6.).

Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 гадзін апрача сьнята.

Рэдактар прыймае ад 12 да 2 гадз.

Зямля Сялянству бяз выкупу!

Падпіска:

на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал.,
на 6 месяцаў 4 зал., на год — 8 зал.

Для заграшчы удвая даражэй.

Аплата надрукавання залежыць ад рэдакцыі

ВЫХОДЗЕ ў СЕРАДУ і СУБОТУ.

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

Новы лад.

Палітычныя адносіны ў краі зьяўляюцца аднымі з найгалаўнейшых дзейнікаў усяго грамадзкага жыцця. Няма тае галіны грамадзкага жыцця, якая-б ня была так ці інакш звязана з палітычнымі ўмовамі. Гаспадарчыя і сацыяльныя адносіны ў грамадзянстве залежаць ад палітычных варункаў. Ведама, гэта ёсць залежнасць узаемная, бо гаспадарчыя дзейнікі імкнуцца да тварэння найбольш спрыяючых сабе палітычных абставінаў. Але ў цяперашнім капіталістычным ладзе, апертым на прыватнай уласнасці, на праве найму і на індывідуальным пачыне, кожны чалавек сам дбае аб задавальненню сваіх патрэбаў і, імкнучыся да стварэння сабе якнайлепшага жыцця, стараецца якнайбольш выкарыстаць існуючы лад. Вось гэты лад бывае для адных карысны, а для іншых некарысны. Капіталістычны або буйна-прамысловы лад стварае вялікія сацыяльныя розніцы ў грамадзянстве. Грамадзянства дзеліцца на багатых і бедных, на ўласнікаў капіталу ў форме фабрык ці маёнткаў і на працоўных гушчы. Дык гэты лад ёсць карысным для невялікай па ліку клясы капіталістаў, трохі менш для буржуазіі і зусім некарысным для працоўнага народу.

Ня глядзячы на тое, што працоўны народ мае вялікую лічэбную перавагу над панамі, капіталістамі, усё-ж такі ўмовы капіталістычнага ладу даюць магчымасць багатым выкарыстоўваць працу бедных. Чаму гэта так? Затым што ўлада належыць да багатых, затым што ўладары сцерагуць такіх гаспадарчых адносінаў, якія спрыяюць разросці капіталу, коштам эксплуатацыі працоўнага народу. Працоўны народ: работнікі, сяляне і працоўная інтэлігенцыя дагэтуль будуць выкарыстоўвацца клясай багачоў, пакуль будзе існаваць капіталістычны лад.

Буйна-прамысловы лад існуе цяпер на ўсім свеце. Нават у ССРР разьвіваецца буйна-прамысловы лад, з той толькі розніцай, што замест паасобных эксплуатацый фабрыкантаў і абшарнікаў у ролі эксплуатацый выступаюць дзяржаўныя трэсты і г. зв. савхозы, якія вядуць нацыянальную гаспадарку па старых, трохі пакалечаных прынцыпах капіталістычнага ладу. Як у буржуазных, так і радавай дзяржаве, фактычна ўлада не належыць да працоўнага народу і затым палітычныя ўмовы ўва ўсіх цяперашніх дзяржавах не зьяўляюцца творами псыхікі большасці грамадзянства — псыхікі працоўных гушчаў. Вынікам гэтага ёсць тое, што цяперашні лад пабудаваны на крыўдзе сялян, работнікаў і працоўнай інтэлігенцыі. Каб спыніць гэтую крыўду, трэба стварыць іншы лад, даканальнейшы, у якім кожны атрымоўваў-

Пераход на хутары.

Ці ёсць дзе горшае жыццё як у нас на Беларусі? Ад скасавання паншчыны ў 61 годзе, лік сялянаў на Беларусі павялічыўся ў некалькі разоў, сялянскі-ж надзел займаўся ў тэй самай меры, як і тады, на прырэзку зямлі надзеі мала, пабочных заробкаў таксама няма, спосабы-ж жыцця і працы на зямлі засталіся тыя самыя, калі ня лічыць уведзенных плугоў замест даўнейшых сохаў, ды жалезных баронаў замест даўнейшых драўляных. Яшчэ было-б паў-бяды, калі-б гэты малы сялянскі надзел быў-б ў адным, суцэльным куску, а не раскіданы, раздроблены на вузкія палоскі па розных месцах. Гэтыя вузкія палоскі ў сваю чаргу дзеліцца яшчэ раз на вузейшыя, створаць гэтакім чынам вядзеньне гаспадаркі на вёсцы проста немагчымым.

Дзякуючы гэтай церазналосіцы, сталася цяпер на вёсцы тое, што гаспадар на сваім полі на волю, бо ўсе залежыць ад агулу, скаціна што-лета галадаецца ад нястачы пашы, ураджаі зменшыліся да таго, што часам ад пасеўку, астаецца хлеба менш, чым пасеяна. Вось над гэтым павінен задумацца, кожны гаспадар. Калі немагчыма павялічыць сваю зямлю ў шырыню і ў даўжыню, дык трэба яе павялічыць у глыбіню, гэта ёсць — ляпей абрабіць яе, каб яна дала большыя ўраджаі.

А зрабіць гэта можна толькі будучы поўным гаспадаром сваёй зямлі, незалежным ад волі сваіх суседзеў. Найлепшым выхадам з палажэння, будзе пераход на хутары. Праўда, што пераход на хутары ў сучасны момант для беларускага селяніна вельмі цяжкі, бо урад блізу, што нічога яму не памагае. Устава з 31 ліпеня 1923 года вельмі асыярожна кажа аб урадавай дапамозе, на дзеле-ж, калі і ёсць, якая-колячкая дапамога, то яна залежыць вылучна ад добрай волі земскіх камісараў. Як ні цяжка пераходзіць на хутары, але там дзе ёсць пэўныя варункі, што пераход будзе забеспечаны ўрадавай дапамогаю, там дзе ёсць надзея

на прырэзку зямлі, там хутараў няма чаго баяцца.

Перадусім, жыццё на хутары дае ўласніку гэтакія выгады: меней ідзе працы і часу на яго абработку і большая карысць, праз некалькі год жыцця на хутары, матэрыяльнае палажэнне значна павялічваецца. Поўная свабода гаспадару, дзеля прылажэння да гаспадаркі, усей навучнай земляробскай тэхнікі. Ня гэтак страшны розныя няшчасці, як пажар, эпідэмія і інш.

Поўныя духовы супакой чалавеку, няма места сварыцца, лаяцца з суседзямі. Шмат яшчэ, якіх выгадаў дае жыццё на хутары, але і гэтага даволі, каб праканацца, дзе лепей жыць.

Падаючы ўсе тыя выгады, якія могуць быць ад хутарскага гаспадарвання і прымяючыся паглядаў, што і ў запраўднасці шмат выгадней і карысней было-б калі-б нашы вёскі пераішлі на хутары, мы разам з гэтым мусім зазначыць і тое, што зрабіць гэта вельмі трудна.

Перадусім трэба многа грошай на разбудову і правядзеньне розных работаў на падзел зямлі і патрэбна прырэзка зямлі.

Да гэтага-ж і тое, што калі перайсці на хутары і астацца на кавалачку зямлі 1—2 дзесяціны, дык ясна ніякае карысці ня будзе, бо на гэтакім хутары ніякае направы зрабіць нельга.

Далей трэба браць пад увагу тыя фактычныя праявы, якія ўжо ня раз друкаваліся на шпальтах нашае газеты. А гэта ўжо тычыцца ўрадавае палітыкі. Урад, як ведама, падтрымлівае хутарскую акцыю і на словах дае запамогі, але на факце з усіх абяцанняк выходзіць нешта іншае, дык пасля ўсяго ствараюцца няпрыемнасці і сялянства пападае ў прыкрае палажэнне, аб якім ня раз ужо пісалася з вёсак.

Дык дзеля гэтага мы засьпярагаем сялян, на абі якую камасацыю не кідацца, а прыступіць да гэтае справы паважна і разумна. Аднак-жа там дзе будзе выгадна і ня рызыкаўна, дык пераход на хутары павінен нікога ня пужаць.

К. М.

бы з агульна-грамадзкага даходу роўную часць, часць роўную ўложанай ім працы. Хто можа стварыць такі новы лад? Толькі самі пакрыўджаныя. Ні адна ўлада цяперашніх дзяржаваў ня пойдзе па шляху вызвалення працоўных з ярма капіталістычнага ладу, бо гэтае вызваленне будзе нівэляваць сацыяльныя рожніцы на карысць бяднейшых клясаў. Каб самі пакрыўджаныя маглі ўзяць у свае рукі сваю долю, павінны быць да гэтага аднаведна прыгатаваны. Прыгатаваньне гэтае мусіць быць плянова арганізаваным. Перадусім працоўныя масы павінны прайсці аднаведную асвету і акрамя гэтага грамадзкую школу. Толькі пасля гэтага можа надыйсці новы дасканальны і справядлівы грамадскі лад. Разумеюць гэта добра цяперашнія ўладары і затым стараюцца трымаць працоўныя гушчы ў цемры. Як парскі ўрад так неахвотна пускаў сыноў працоўнага народу да вышэйшай асветы, так польскі ўрад хоча каб вышэйшая асвета была даступна толькі для прывеліаваных клясаў. Аб Беларусях дык на'т і няма ніякае гутаркі. Беларусы не пускаюць зу-

сім у вышэйшыя школы. бо Беларусы — сыны працоўнага народу. Апрача перашкодаў натуре нацыянальнай выступаюць перашкоды натуре сацыяльнай. Гэтымі сацыяльнымі і нацыянальнымі матывамі тлумачыцца і тое, што польскія ўлады не даюць нам беларускай пачаткавай школы. Польская школа для нашага народу чужая, бо вучыць у панскім духу, а ня ў духу працоўнага народу, затое і вынікі такой школы вельмі мізэрныя. Гэтая школа не даець нам ніякага ўзгадавання; беларускія сялянскія дзеці астаюцца фактычна цёмнымі калі ня так як бацькі, дык усёроўна іхня асвечанасць не зьяўляецца карыснай у грамадскім беларускім значэнні. Гэтага ўлада толькі і хоча, бо на цемры працоўных утрымліваецца некарысны для іх грамадскі лад.

Дык прымаючы ўсё вышэй паданае пад увагу нам трэба імкнуцца да запраўднай асветы, праз гэтую асвету мы дойдзем да магутнасці і новага справядлівага грамадзкага ладу, у якім праца будзе ў пашане.

